

**Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
(για ΟΛΑ τα τμήματα, ενιαΐσας και διετούς προετοιμασίας)**

ΟΝΟΜΑ: _____
ΗΜ/ΝΙΑ: _____ / 9 / 2024 **ΤΜΗΜΑ:** _____

Βαθμός %
☺

Διδαγμένο κείμενο

Απόσπασμα Α': Επίκουρος, Έπιστολή προς Μενοικέα, §122.

Μήτε νέος τις ὦν μελλέτω φιλοσοφεῖν, μήτε γέρον ὑπάρχων κοπιάτω φιλοσοφῶν. οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδείς ἐστίν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαίνειν. ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν ἢ παρεληλυθέναι τὴν ὥραν, ὁμοίος ἐστὶν τῷ λέγοντι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μὴ παρεῖναι τὴν ὥραν ἢ μηκέτι εἶναι. ὥστε φιλοσοφητέον καὶ νέω καὶ γέροντι, τῷ μὲν ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων, τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ἢ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιῶντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.

Απόσπασμα Β': Αριστοτέλης, Προτρεπτικός πρὸς Θεμισώνα, αποσπάσματα 8-9.

[...] Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως. [...] Εἰ τοίνυν μόνη ἢ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἢ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἢ τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἣτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη, με βάση τα όσα αναφέρονται στα παραπάνω αποσπάσματα. (8 μονάδες)

- α) Σύμφωνα με τον Επίκουρο όλοι, ανεξαρτήτως ηλικίας, πρέπει να επιδιώκουν την ενασχόληση με τη φιλοσοφία.
β) Η φιλοσοφία για τον Επίκουρο θα ωφελήσει κυρίως τη ψυχή των νέων.
γ) Οι γέροντες μέσω της φιλοσοφίας θα αποκτήσουν αφοβία για τα μέλλοντα.
δ) Σύμφωνα με τον Επίκουρο για να φιλοσοφήσει κανείς είναι αναγκαίο αρχικά να έχει κατακτήσει την ευδαιμονία.

A2. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση και στη συνέχεια να αιτιολογήσετε την επιλογή σας. (2 μονάδες)
- «μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιῶντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν»: Η αντωνυμία αὐτῆς νοηματικά αναφέρεται στο:

- α) τὴν εὐδαιμονίαν
β) τὴν φιλοσοφίαν
γ) παρούσης

Μονάδες 10

B1.α. Τα δύο παραπάνω κείμενα ανήκουν στο λογοτεχνικό είδος των Προτρεπτικών/ Συμβουλευτικών λόγων. Να αναζητήσετε **τρεις** (3) γλωσσικές επιλογές στα συγκεκριμένα αποσπάσματα που αναδεικνύουν τον προτρεπτικό αυτόν χαρακτήρα. (3 μονάδες)

B1.β. «μήτε νέος τις ὦν μελλέτω φιλοσοφεῖν, μήτε γέρον ὑπάρχων κοπιάτω φιλοσοφῶν. οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδείς ἐστίν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον» / «Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως». Στηριζόμενοι στα παραπάνω αποσπάσματα να παρουσιάσετε τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η φιλοσοφία στην καθημερινότητα του κάθε ατόμου (7 μονάδες).

Μονάδες 10

B2. Διαβάστε προσεκτικά το ακόλουθο χωρίο από το δοθέν απόσπασμα Α' από την Ἐπιστολή πρὸς Μενοικέα του Επικούρου: «μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιῶντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπουσίας δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.»

Να συγκρίνετε τις θέσεις που διατυπώνονται από τον Επικούρο αναφορικά προς το ἀπώτερο τέλος τοῦ φιλοσοφεῖν, με το περιεχόμενο δίνει στη φιλοσοφία ο Σωκράτης στο παρακάτω απόσπασμα από την Πολιτεία του Πλάτωνα.

«ΣΩ: Αν οι φιλόσοφοι δεν γίνουν βασιλεῖς στις πόλεις, ή αυτοί που ονομάζονται σήμερα βασιλεῖς και δυνάστες, δεν φιλοσοφήσουν γνήσια κι όσο χρειάζεται, σε τρόπο που να συμπέση στο ίδιο πρόσωπο και δύναμη και φιλοσοφία, και δεν αποκλειστούν αναγκαστικά οι πολλές και διάφορες φύσεις ανθρώπων, που τραβούν σήμερα χωριστά τον ένα ή τον άλλο απ' αυτούς τους δυο δρόμους, είναι αδύνατο, φίλε μου Γλαύκων, να σταματήσει το κακό στις πόλεις και σ' ὄλο, νομίζω, το ανθρώπινο γένος, ουδέ να ξεφυτρώση όσο είναι κατορθωτό και να δη το φως του ήλιου και αυτή η πολιτεία που εμείς τώρα χαράξαμε το σχέδιό της. Αλλ' αυτό είναι που τόσην ώρα τώρα δίσταζα να το βγάλω από το στόμα μου, επειδή το 'βλεπα πόσο πολύ παράδοξο θα φανή στην κοινή γνώμη· γιατί είναι πραγματικῶς δύσκολο να το νοιώση κανείς, πως με κανέναν ἄλλο τρόπο δεν μπορεί να υπάρξει ευδαιμονία ούτε για τα άτομα ούτε για τις πολιτείες.»

Πλάτωνος, Πολιτεία [473d]-[473e])

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους, τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη, με βάση το περιεχόμενό της.

α) Όταν ο Αριστοτέλης πέθανε στη Χαλκίδα ήταν –σύμφωνα με τις αρχαίες πηγές μας– «τριῶν που καὶ ἐξήκοντα ἐτῶν».

β) Ο πατέρας του Αριστοτέλη λεγόταν Ασκληπιάδης και ήταν γιατρός στην αυλή του βασιλιά της Μακεδονίας Αμύντα του Γ'.

γ) Ο Αριστοτέλης, έχοντας εγκατασταθεί στη Μακεδονία τουλάχιστον από το 343/2 π.Χ, ανέλαβε την εκπαίδευση του νεαρού διαδόχου του μακεδονικού θρόνου, Αλέξανδρου, έπειτα από πρόσκληση του Βασιλιά Φιλίππου Β'.

δ) Ο Αριστοτέλης, συνοδευμένος από τον Ξενοκράτη, εγκαταστάθηκε για δεύτερη φορά στην Αθήνα ύστερα από την αποχώρησή του από την Μακεδονία το 335 π.Χ.

ε) Ο Αριστοτέλης κατά τη δεύτερη παραμονή του στην Αθήνα, έτη απερίσπαστης δουλειάς, συνέθεσε το μεγαλύτερο μέρος των Πολιτικών του.

Μονάδες 10

B4.α) Να σχηματίσετε ένα γεοελληνικό επίθετο (σύνθετο ή απλό) από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου κειμένου: **γέρον, πάρωρος, εὐδαιμονίαν, χρωμένη, ἐπιτάττειν, δύναται.** (Μονάδες 6)

β) **ὕγιαῖνον, ὁ λέγων:** Να γράψετε στο τετράδιό σας για τις παραπάνω λέξεις ένα αντώνυμο στα αρχαία ελληνικά για καθεμία από τις δυο λέξεις του κειμένου. (Μονάδες 4)

Μονάδες 10

Αδίδακτο κείμενο

Δημοσθένους, κατά Τιμοκράτους, 24, 75 - 78

Ο ρήτορας αντιστρατεύεται νόμο που επιχειρεί να εισαγάγει ο Τιμοκράτης (353 π.Χ), έναν νόμο που ευνοούσε τους φίλους του εισηγητή του, Γλαυκέτη, Μελάνωπο και Ανδροτίωνα. Στο παρακάτω απόσπασμα τονίζεται ότι ο συγκεκριμένος νόμος θα βλάψει τα συμφέροντα της πολιτείας, με το ολιγαρχικό του πνεύμα, ενώ στυλιτεύεται και η αλαζονεία του Τιμοκράτη.

[75] Ἴδοι τις ἂν ὡς δεινὸν πεποίηκεν τὸ θεῖναι περὶ τῶν παρεληλυθότων τὸν νόμον, εἰ λογίσαίτο παρ' αὐτῶ τί ποτ' ἔστιν ᾧ νόμος ὀλιγαρχίας διαφέρει, καὶ τί δὴ ποθ' οἱ μὲν ὑπὸ νόμων ἐθέλοντες ἄρχεσθαι σῶφρονες καὶ χρηστοὶ νομίζονται, οἱ δ' ὑπὸ τῶν ὀλιγαρχιῶν ἄνανδροι καὶ δοῦλοι. [76] Εὖροι γὰρ ἂν ὡς ἀληθῶς τοῦτο προχειρότατον, ὅτι τῶν μὲν ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις ἕκαστος καὶ τὰ πεπραγμένα λῦσαι καὶ περὶ τῶν μελλόντων ἃ ἂν αὐτῶ δοκῆ προστάξει κύριός ἐστιν, οἱ δὲ νόμοι *1 περὶ τῶν μελλόντων ἃ χρὴ γίνεσθαι φράζουσιν. Τιμοκράτης τοίνυν ἐν δημοκρατουμένη τῇ πόλει νομοθετῶν τὴν ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας ἀδικίαν εἰς τὸν αὐτοῦ νόμον μετήνεγκεν, καὶ περὶ τῶν παρεληλυθότων αὐτὸν κυριώτερον τῶν καταγνόντων δικαστῶν ἠξίωσε ποιῆσαι. [77] Καὶ οὐ τοῦτο μόνον πεποίηκεν ὑβριστικόν, ἀλλὰ καὶ γέγραπται: «ἢ τὸ λοιπὸν ἐάν τι προστιμηθῆ δεσμοῦ, εἶναι καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητάς, ἢ μὴν ἐκτείσειν, ἀφείσθαι». Καίτοι χρῆν αὐτόν, εἰ τὸ δεδέσθαι δεινὸν ἡγήετο, μηδενὶ προστιμᾶν ὅς ἂν ὑμῖν ἐγγυητάς καθιστῆ δεσμοῦ νομοθετῆσαι, μὴ προλαβόντα κατεγνωκότας ὑμᾶς τὸν δεσμὸν μὴδ' ἐχθρῶς διαθέντα πρὸς ὑμᾶς τὸν ἐαλωκότα, τῆνικαῦτα ποιεῖν τὴν ἐξεγγύησιν. Νυνὶ δ', ὥσπερ ἐνδεικνύμενος ὅτι, κἂν ὑμῖν δοκῆ δεδέσθαι τινά, αὐτὸς ἀφήσει, τοῦτον τὸν τρόπον τὸν νόμον εἰσήνεγκεν. [78] Ἄρ' οὖν τῶ δοκεῖ συμφέρειν τῇ πόλει τοιοῦτος νόμος ὅς δικαστηρίου γνώσεως αὐτὸς κυριώτερος ἔσται; [...] Ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. φαίνεται τοίνυν ὁ τούτου νόμος ταῦτ' ἔχων ἀμφότερα. Ὡστ' εἶπερ ὑμῶν ἐκάστω μέλει τῆς πολιτείας καὶ δεῖν οἶεται κυρίαν εἶναι τὴν αὐτοῦ γνώμην περὶ ὧν ἂν ὀμωμοκῶς ψηφίσῃται, λυτέος οὗτος ὁ νόμος [...].

*1. **οἱ δε νόμοι:** ἐδῶ νοοῦνται οἱ δημοκρατικοὶ νόμοι, οἱ νόμοι στα δημοκρατικά καθεστῶτα.

Γ1. Να μεταφράσετε το απόσπασμα του κειμένου: «Νυνὶ δ', ὥσπερ ἐνδεικνύμενος ὅτι, κἂν ὑμῖν δοκῆ δεδέσθαι τινά, αὐτὸς ἀφήσει, ... λυτέος οὗτος νόμος», ἀπὸ τις §§ 77-78. Μονάδες 20

Γ2. Ο Δημοσθένης κατηγορεῖ τον Τιμοκράτη «ὡς πεποίηκεν τὸ θεῖναι περὶ τῶν παρεληλυθότων τὸν νόμον», ἐπειδὴ δηλαδὴ ἔδωσε στο νόμο που πρότεινε αναδρομικὴ ἰσχύ, για παρελθόντα ἀδικήματα. Να αναφέρετε σε τι διαφέρει, κατὰ την ἀποψη του Δημοσθένη, ἡ ολιγαρχία ἀπὸ τον δημοκρατικὸ «νόμο», ὡς πρὸς την ἀντίληψη για την ἰσχύ του νόμου. Μονάδες 10

Γ3. Να γράψετε στο τετράδιό σας τούς ζητούμενους **τύπους** για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- **όμωμοκώς:** το γ' ενικό της ευκτικής του Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή · το β' ενικό της προστακτικής Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή.
- **παρεληλυθότων:** το β' ενικό της οριστικής στον Ενεστώτα και τον Παρατατικό της ίδιας φωνής.
- **διαθέντα:** το α' ενικό της υποτακτικής του ίδιου χρόνου · τους τρεις (3) τύπους της ευκτικής του ίδιου χρόνου στον ενικό αριθμό.
- **ένδεικνύμενος:** το απαρέμφατο του Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή · το β' ενικό της προστακτικής του Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή.

Μονάδες 10

Γ4.α. Να γράψετε τα υποκείμενα των ρηματικών τύπων που έχουν επισημανθεί στο παρακάτω απόσπασμα (3 μονάδες).

— 'Ωστ' εἶπερ ὑμῶν ἐκάστω μέλει τῆς πολιτείας καὶ δεῖν οἶεται κυρίαν εἶναι τὴν αὐτοῦ γνώμην.

β. Να αναλύσετε το ρηματικό επίθετο που θα εντοπίσετε στην παρακάτω φράση σε ισοδύναμη ρηματική σύνταξη, αξιοποιώντας και τον όρο που δίνεται στην παρένθεση (3 μονάδες).

— λυτέος οὔτος ὁ νόμος (ὕμῖν).

γ. Να μετατρέψετε την προσωπική σύνταξη της παρακάτω πρότασης σε απρόσωπη (2 μονάδες).

— Ἄρ' οὖν τῷ δοκεῖ συμφέρειν τῇ πόλει τοιοῦτος νόμος;

δ. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη της παρακάτω πρότασης σε παθητική (2 μονάδες).

— Καὶ οὐ τοῦτο μόνον πεποίηκεν οὔτος ὑβριστικόν.

Μονάδες 10